

Plan mot kränkande behandling,
diskriminering och trakasserier
Dalaskolan Södra
2025/2026

Planen Giltig t om 2026-09-01

1 Inledning

- 1.1 Syfte med planen
- 1.2 Uppdrag och rättslig grund
- 1.3 Definitioner

2 Värdegrund och mål

- 2.1 Förskolans/skolans vision
- 2.2 Mål för likabehandlingsarbetet

3 Organisatorisk ansvarsfördelning

- 3.1 Rektor och skolledning
- 3.2 Personal
- 3.3 Elever
- 3.4 Vårdnadshavare

4 Trygghetsråd

5 Delaktighet

6 Främjande arbete och förebyggande arbete

- 6.1 Främjande arbete insatser för likabehandling
- 6.2 Förebyggande arbete förebygga diskriminering och motverka kränkningar
- 6.3 Tidsplan och ansvar

7 Förankring av planen

8 Rutiner för olika situationer

- 8.1 Anmälan, utredning och dokumentation sker
- 8.1 Elev kränker elev
- 8.2 Vuxen kränker elev
- 8.3 Elev kränker vuxen

9 Kartläggning

- 9.1 Metoder för kartläggning av risker

10 Utvärdering och analys

11 Nya mål och insatser

12 Ansvar för planens innehåll och utvärdering

1 Inledning

1.1 Syfte med planen mot kränkningar, diskriminering och trakasserier

1.2 Skolans uppdrag och rättslig grund

Utbildning inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt motiveras till en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt det är möjligt. Utbildning har ett kompensatoriskt uppdrag som ska uppväga skillnader i barns och elevers olika förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skollagen (2010:800) 1 kap 4§.

Skolans arbete mot kränkande behandling regleras i 6 kapitlet i Skollagen. Varje förskola och skola med fritidshem ska bedriva ett målinriktat arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling. Förebyggande åtgärder ska planeras, genomföras och utvärderas varje år. Vidare fastställs i lagen skyldigheten att anmäla, utreda och vid åtgärder vid händelser som kan uppstå för att motverka vidare kränkande behandling ska uppstå.

Skollagen

Förskolan och skolans arbete mot kränkande behandling regleras i 6 kapitlet skollagen. Det innebär att förskolan/skolan ansvarar för att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever samt att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Varje år upprättas en plan med en översikt och årsplan över de åtgärder som behövs för att förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Verksamheten ska också beskriva hur den lever upp till den så kallade handlingsplikten. Det innebär att så snart någon av personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling, ska anmälas till rektor. Rektor är sedan skyldig att skyndsamt anmäla till huvudman och ansvara för att händelsen allsidigt och skyndsamt utreds. I förekommande fall ska rektor vidta de åtgärder som krävs i det speciella fallet och genomföra de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Personalen har också enligt Skollagen sjätte kapitlet en skyldighet att skapa en trygg miljö i förskolan/skolan. Det är även tydligt att det finns ett förbud för vuxna i skolan att kränka ett barn eller elev genom att uttala något nedsättande, hota eller använda våld.

Diskrimineringslagen

Enligt diskrimineringslagen ska förskola och skolan se till att varje verksamhet arbetar målmedvetet för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter enligt de sju diskrimineringsgrunderna som kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Det innebär att verksamheterna ska göra allt för att ingen ska bli diskriminerad eller trakasserad. En plan ska upprättas för att förebygga och förhindra att barn eller elever utsätts för trakasserier enligt ovanstående diskrimineringsgrunder.

1.3 Definitioner

Vad är en kränkning?

Begreppet kränkande behandling används som ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar och trakasserier. En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen av en kränkning och att denna upplevelse alltid måste tas på allvar.

- Att kränka betyder att man uppträder så att en annans värde förminskas.
- Att trakassera betyder att förfölja och/eller plåga.

Skolan och fritidshemmet ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling och diskriminering (orättvis behandling).

Kränkning kan vara:

Fysiska - exempelvis slag eller knuffar.

Verbala - exempelvis uttalade hot eller nedsättande ord.

Psykosociala - exempelvis utfrysning eller ryktesspridning.

Kan finnas i text eller på bild - exempelvis klotter, brev, lappar, e-mail, sms eller via sociala medier.

Vad är mobbning?

Mobbning är ett specialfall av annan kränkande behandling. När en eller flera individer upprepade gånger över tid blir utsatta för negativa handlingar från en eller flera individer.

Trakasserier

I diskrimineringslagen och arbetsmiljölagen, definieras trakasserier tydligt, särskilt i arbetslivet och skolan. Exempel på trakasserier kan vara:

- Kränkande kommentarer eller skämt
- Hot eller utfrysning
- Fysiska handlingar som är oönskade
- Spridning av rykten

2 Vår vision och värdegrund

2.1 Förskolans vision och värdegrund

Förskolan ska vara en trygg, tillgänglig och glädjefylld plats där alla barn bemöts med respekt och ges lika möjligheter att utvecklas oavsett bakgrund, förmåga eller kön. Här lägger vi

grunden för ett livslångt lärande präglat av empati, nyfikenhet och gemenskap. Ett viktigt uppdrag är att alla ska känna sig välkomna och trygga i vår verksamhet.

Förskolans arbete utgår från följande värdegrund:

- **Alla barn är lika mycket värda** – ingen får diskrimineras eller kränkas.
- **Trygghet och delaktighet** – barn har rätt att bli lyssnade på och känna sig trygga.
- **Olika är bra** – vi stärker barnens förståelse för mångfald och olikheter.
- **Tillsammans** – vi främjar goda relationer genom samarbete, ansvar och omtanke som skapar trygghet och glädje skapar en trygg och god arbetsmiljö. Alla pedagoger är goda förebilder för barn och elever.

2.1 Skolans vision och värdegrund

Skolan ska vara en trygg, inkluderande och lärande miljö där alla elever får utvecklas utifrån sin potential – fria från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Vår vision är en skola där varje elev känner sig sedd, respekterad och har framtidstro. Alla pedagoger är goda förebilder för barn och elever.

Skolans värdegrund bygger på demokratiska principer och mänskliga rättigheter:

Allas lika värde – ingen ska särbehandlas på grund av kön, religion, etnicitet, sexualitet eller funktionsnedsättning.

Respekt och ansvar – vi visar hänsyn och omtanke om varandra och tar ansvar för våra handlingar.

Trygghet och studiero – skolan är en plats för lärande där alla ska känna sig trygga genom goda relationer till pedagoger och varandra.

Delaktighet och inflytande – elevernas röster är viktiga och tas tillvara i skolans utveckling.

2.1 Mål för likabehandlingsarbetet

Målsättningen med planen är att

- Främja allas lika värde och lika rättigheter där alla barn/elever ska känna sig trygga och bemötas med respekt varje dag.
- All personal ska aktivt arbeta för att främja likabehandling och förebygga risker för kränkningar.
- Planen ska vara ett konkret verktyg i arbetet för att förebygga och motverka diskrimineringar, trakasserier och kränkande behandling.

3 Organisatorisk ansvarsfördelning

För att likabehandlingsarbetet ska bli långsiktigt, systematiskt och effektivt krävs en tydlig ansvarsfördelning mellan skolans olika aktörer.

3.1 Rektor och skollledning

- Har det övergripande ansvaret för att planen mot diskriminering och kränkande behandling upprättas, följs upp och utvärderas årligen.
- Säkerställer att personalen har kunskap om gällande lagstiftning och skolans rutiner.
- Beslutar om och leder utredningar vid anmälningar om kränkningar eller diskriminering.
- Ansvarar för att åtgärder vidtas och dokumenteras.

Rektor har också det övergripande ansvaret för att främjande och förebyggande insatser integreras i skolans vardagliga arbete.

3.2 Personal

- Är skyldiga att omedelbart agera vid misstanke eller kännedom om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- Deltar i det systematiska likabehandlingsarbetet genom kartläggningar, samtal och reflektion.
- Bemöter alla barn/elever med respekt och arbetar aktivt för att skapa ett tillåtande och inkluderande klimat.
- Dokumenterar och informerar rektor om händelser enligt skolans rutiner.

3.3 Barn och elever

- Ska behandla varandra med respekt och medverka till att skapa en trygg miljö fri från kränkningar.
- Uppmuntras att berätta för vuxna om de själva eller andra utsätts för kränkande behandling och har rätt att bli tagna på allvar och att få stöd vid behov.
- Ska ges möjlighet till delaktighet i skolans förebyggande och främjande arbete, t.ex. genom elevråd eller klassråd.

I förskolan: barnen deltar i trygghetsarbetet utifrån sin ålder och mognad, genom samtal, lek och andra uttrycksformer.

3.4 Vårdnadshavare

- Ska känna till skolans/förskolans värdegrund, rutiner och arbete mot diskriminering.
- Uppmuntras att samarbeta med verksamheten för att stärka trygghet och likabehandling.
- Förväntas ta kontakt med personal eller rektor vid oro för att barnet far illa eller utsätts för något.
- Vårdnadshavare ska informeras vid händelser där deras barn är inblandat, och bjudas in och närvara i dialog och uppföljning.

4 Trygghetsråd

Rådet eller teamet består av representanter från skolans verksamheter, arbetslag eller elevhälsa och träffas 2-3 gånger per termin. Gruppen ansvarar för att skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling hålls levande, att den följs upp och utvärderas. Eleverådets åsikter och arbete tas också med i gruppens arbete.

5 Delaktighet

Delaktighet är en grundläggande princip i arbetet med att skapa en trygg och likvärdig verksamhet. Alla som berörs av planen – barn/elever, personal och vårdnadshavare – ska ges möjlighet att påverka och bidra till planens innehåll och genomförande.

4.1 Barns och elevers delaktighet

Förskola: Barnens tankar, upplevelser och behov synliggörs genom samtal, observationer, lek, skapande och vardagliga situationer. Deras perspektiv ligger till grund för hur trygghetsarbetet formas.

Skola: Eleverna deltar i arbetet genom trygghetsenkäter, klassråd, elevråd, trygghetsvandringar och samtal med personal. De ges möjlighet att föreslå åtgärder och vara med och utvärdera insatser.

All personal deltar i förankringsarbetet, genomförandet och utvärderingen av planen.

Vårdnadshavare informeras om planen via föräldramöten, samtal eller digitala kanaler samt har dialog i den löpande kontakten och via utvecklingssamtal.

6 Främjande arbete och förebyggande arbete

6.1 Främjande arbete

Förskolan

- Aktiva samtal om känslor och empati – t.ex. använda bilder och berättelser för att prata om hur andra känner sig.
- Normmedvetna böcker och leksaker – välja material som speglar mångfald i kön, etnicitet, familjestrukturer, funktionsvariation m.m.
- Lekgrupper som förändras regelbundet – så att alla barn får leka med alla, oavsett kön eller bakgrund.
- Dagliga rutiner som bygger gemenskap – till exempel planerade rörelseaktiviteter, samlingar, gemensam städning eller samarbetsövningar.
- Personalens reflektion över bemötande och språkbruk – t.ex. undvika könsstereotyper i tilltal eller förväntningar.

Grundskolan

- Värdegrundslektioner om allas lika värde, demokrati, rättigheter och respekt.
- Elevledda aktiviteter – exempelvis fadderverksamhet, elevråd, elevmentorer eller temadagar kring likabehandling.
- Trygghetsvandringar där elever och personal går igenom skolmiljön tillsammans för att identifiera trygga/otrygga platser.
- Temaveckor eller dagar (t.ex. "Alla är olika – alla är lika", Kärleken är fri, FN-dagen).
- Fokus på språkbruk i klassrum och korridorer – vuxna markerar tydligt mot nedsättande uttryck.
- Gemensamma regler som tas fram tillsammans med eleverna – skapar känsla av ansvar och tillhörighet.

6.2 Förebyggande arbete

Genom kartläggning och analys

- Genomföra **trygghetsenkäter** bland barn/elever om hur de upplever miljö, planerade raster och bemötande.
- **Observationer** i klassrum, på raster eller i leken för att upptäcka exkludering, hierarkier eller könsuppdelning.

- Analysera vilka elever som **tar plats** i diskussioner, grupparbeten eller lekar – och vilka som ofta hamnar utanför.
- Samtal med elever/barn i mindre grupper om trygghet och gemenskap.
- Se över **rutiner vid konflikter** – agerar alla vuxna konsekvent?

Förslag på insatser

- Öka vuxennärvaron i miljöer och tidpunkter som identifierats som otrygga (t.ex. omklädningsrum, raster, toaletter).
- Tydliga och synliga **regler för hur vi är mot varandra**, framtagna tillsammans med barn/elever.
- Skapa **trygga grupper** genom gruppstärkande övningar, t.ex. med metoden Tåget med "värderingsövningar", "kompismaterial", samarbetsövningar.
- **Plan för att rotera grupper och platser** i undervisning och aktiviteter, så att inte utanförskap cementeras.
- Särskilda insatser i grupper där konflikter eller risk för exkludering upptäckts t ex Nödstopp.

7 Förankring av planen

Verksamheten utvärderar och omarbetar planen inför varje nytt läsår. Planen är tillgänglig i verksamheten och kommunens hemsida.

8 Rutiner för olika situationer

8.1 Anmälan, utredning och dokumentation sker

- **Alla anställda är skyldiga att anmäla** en händelse via Drafti till rektor om de får kännedom om eller misstänker att ett barn/elev utsatts för kränkande behandling eller diskriminering.
- Rektor ansvarar för att **omedelbart inleda en utredning** och vid behov vidta akuta trygghetsskapande åtgärder.
- Utredningen ska ske skyndsamt och inkludera samtal med inblandade samt eventuell kartläggning av omständigheter.
- Alla steg i processen ska **dokumenteras i Draftit**, inklusive samtal, åtgärder och uppföljning.
- Via systemet Draftit får även huvudman anmälan för uppföljning av ärenden.
- Vårdnadshavare ska informeras och involveras om det gäller barn/elev under 18 år.

8.2 Elev kränker elev

- Personal som bevittnar eller får kännedom om händelsen stoppar kränkningen direkt och anmälan görs till rektor.
- Rektor eller ansvarig personal utreder vad som har hänt genom samtal med de inblandade eleverna och eventuella vittnen.
- Åtgärder vidtas för att skydda den utsatta eleven, och den som kränkt får stöd i att ändra sitt beteende.
- Vårdnadshavare till båda parter informeras.
- Uppföljning sker för att säkerställa att kränkningarna upphört och att båda elever får fortsatt stöd.

8.3 Vuxen kränker elev

- Den som ser eller får kännedom om att en vuxen kränkt en elev ska omedelbart anmäla händelsen vid Draftit till rektor.
- Rektor ansvarar för att händelsen utreds skyndsamt och opartiskt.
- Den vuxna får möjlighet att ge sin bild av händelsen, och utredningen dokumenteras noggrant.
- Rektor beslutar om lämpliga åtgärder – det kan röra sig om samtal, handledning, omplacering eller arbetsrättsliga åtgärder.
- Elevens trygghet säkerställs under utredningens gång.
- Rektor rapporterar händelsen vidare till huvudman vid behov.

8.4 Elev kränker vuxen

- Den vuxne som utsatts rapporterar till rektor, som ansvarar för att händelsen hanteras och dokumenteras.
- Rektor kan genomföra samtal med eleven (och vårdnadshavare om eleven är minderårig) och besluta om åtgärder för att förhindra upprepning.
- Viktigt att markera tydligt att även vuxna har rätt till en trygg arbetsmiljö, enligt arbetsmiljölagen.
- Om händelsen är allvarlig kan den bedömas som hot, trakasserier eller brott och behöver anmälas till andra instanser t ex Arbetsmiljöverket.

9 Kartläggning

9.1 Kartläggning med personal och elever

Kartläggning sker genom årlig skol-eller kvalitetsenkät samt löpande via elevråd, utvalda elevgrupper samt med personal på APT och vid analystillfällen under läsåret.

Trygghetsvandring där röda (trygga) och gröna (trygga) zoner lyfts fram och personalen gör sig uppmärksam på.

10 Utvärdering, resultat och analys

10.1 Utvärdering och resultat

Arbetet med likabehandling ska vara systematiskt och kontinuerligt. Det innebär att verksamheten varje år ska utvärdera föregående års arbete, analysera vad som fungerat väl, vad som behöver förbättras, samt hur resultatet påverkar kommande insatser. Syftet med utvärderingen är att följa upp och bedöma hur effektiva de främjande och förebyggande åtgärder har varit tillsammans med enhetens uppsatta mål och insatser för året.

Resultat för enheten 2024/2025

Analys

10.1 Övergripande reflektion

Utifrån kvalitetsenkäten som genomfördes i mars VT25 framkommer det att eleverna till stor del känner sig trygga på skolan. Enligt resultaten på enkäten har elever och personal olika bild av hur de vuxna agerar och reagerar vid kränkningar. Eleverna upplever inte att all personal alltid reagerar och agerar. På grund av detta genomfördes en ny enkät med samtliga elever på skolan för att synliggöra vad och hur eleverna vill att vi vuxna skall agera vid kränkningar, samt för att få elevernas syn på när, var och hur otrygghet uppstår. I vår

egen enkät framkom det att 80% av eleverna på skolan ansåg att de hade en vuxen på skolan att vända sig till. Enligt resultat från hälsosamtal med nuvarande åk 7 och 8 visar det sig att 100% av eleverna har minst en vuxen person i sitt liv de kan vända sig till vid behov.

10.2 Styrkor i årets arbete

Mycket personal i matsalen som tryggar. Likabehandlingsteamet har haft avstämning en gång i veckan för att diskutera, identifiera och planera för att både kunna arbeta förebyggande mot kränkningar och för att agera på händelser som skett i nära anslutning till händelserna.

10.3 Utmaningar som identifierats

Otrygga platser, till exempel vid toaletter och i omklädningsrummen. Det finns svårigheter att ha bemanning i kapprum och vid toaletterna för att se till att dessa platser är trygga. För att förebygga detta behöver mentorer/lärare informera klasserna om att det inte är tillåtet med grupphäng i och runt toaletterna.

Att omklädningsrummen upplevs otrygga är svårt att förhindra då vi inte bemannar dessa platser.

Mindre personalstyrka till hösten 2025 kommer att försvåra arbetet mot kränkningar.

10.4 Slutsatser och utvecklingsområden

Avgöra vad vi vuxna ska agera på. Vad är skämt och inte skämt? Finns det elever som inte är involverade i skämtet som tar illa vid sig på grund av språket som används?

11 Nya mål och insatser

Utifrån årets utvärdering och analys har följande mål och åtgärder formulerats för att stärka det främjande och förebyggande likabehandlingsarbetet under kommande läsår.

Mål: Förbättra språkbruket hos våra elever.

Mål: Ingen elev ska hamna i utanförskap ofrivilligt.

Mål: Fortsätta att identifiera och agera snabbt på diverse händelser.

Mål: Agera på elevers beteende (språkbruk, knuffar, skämt) genom att både tillrättavisa och förklara vad som är rätt och fel samt varför.

12 Ansvar för planens innehåll och utvärdering

Rektor har det övergripande ansvaret för att planen upprättas, följs upp, utvärderas och revideras årligen samt säkerställer att all personal känner till och arbetar enligt planens riktlinjer. Rektor leder analysen av årets likabehandlingsarbete och beslutar om nya mål.